Учѣте ся брати мои
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля“
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рôкъ III. | Шамокінъ, Па. Четвергъ 26-го Вересня 1895 | Число 29

Вôдъ Редакціи.

Просимо нашихъ читателѣвъ „Свободы“, щобъ схотѣли насъ докладно повѣдомити, кôлько хто заплативъ и коли? Члены „Союза“ можуть получити газету за $1 на рôкъ, если достаточне число зголосить ся.

Редакція.

Шамокінъ 26 вересня.

Чому нашѣ люде въ Америцѣ не читають газеты?

Якъ хто хоче знати, що Американьцѣ роблять около 6-ой год. съ полудня, най буде такій цѣкавый и перейде ся по мѣстѣ, а побачить, якъ Американець вернувши зъ роботы, обмывъ ся докладно, зъѣвъ вечеру и выйшовъ на ґанокъ, колышучи ся, читае газету. Безъ газеты, не въ силѣ нѣхто подумати собѣ Американця безъ взгляду, чи вôнъ працюе въ майнахъ, чи занимае якій публичный урядъ. Кождый зъ нихъ безъ рôжницѣ газету що денну мусить читати, бо его обходять и новины мѣсцевй, и оголошеня и політика и справы державнй взагалѣ. Навѣть малй, школьнй дѣти не обôйдуть ся безъ газеты, а батьки перечитавши ей зъ обовязку, зъ дневного порядку, подають дѣтямъ и они пожадно слѣдять за тымъ, що около нихъ дѣе ся.

Женщина-Американка не жила-бы безъ газеты и она не могла-бы поняти того, якбы еѣ хто сказавъ, що пр. въ Галичинѣ жиють дамы, котрй роками не видять газеты. А такъ есть, на лихо; але намъ не до Галичины, най они собѣ здоровй жиють и безъ газеты, якъ имъ съ тымъ добре; намъ росходить ся о нашого чоловѣка въ Америцѣ. Чому вôнъ не читае газеты? Або виненъ нашъ чоловѣкъ, або винна газета. Нашъ чоловѣкъ виненъ, бо вôнъ ледви кождый десятый вмѣе читати. Заразъ скаже нашъ чоловѣкъ: та що я тому виненъ, що не дали менѣ способности навчити ся читати.

Справдѣ въ Галичинѣ, або на Угорской Руси не богато дбають, щобъ навчити людей читати, але мы знаемо богато примѣрôвъ, що нашй люде вже въ старшôмъ вѣцѣ навчили ся въ Америцѣ и читати и писати не то по своему, але и по англійски. Хто мае сильну волю и хоче щось зробити, для такого нема нѣякихъ перешкодъ. Одже виненъ нашъ чоловѣкъ, що маючи способнѣстъ не старае ся навчити штуки читаня и писаня. Виненъ нашъ чоловѣкъ, що не хоче читати газеты, хоть умѣе читати. Вôнъ перечитае троха молитвослова въ недѣлю, тай листъ зъ краю и на тôмъ кôнчить ся его читане. Якъ нема пейды то не буде читавъ газеты, бо каже: чоловѣкъ тяжко напрацюе ся, та задоволеный, що троха вôдпôчне. Якъ прійде пейда, тогды знову не мае часу читати, бо каже: та чоловѣкъ такъ напрацювавъ ся тяжко, щобъ еще не забавивъ ся троха. И пôшла забава, прекрасна забава. Кекъ пива порожный вже котить ся по пôдлозѣ, якъ гарбузъ, а моторнй нашй хлопцѣ вже другій таскають и ставляють на крѣсло приспѣвуючи „веселои“. А „віска“, потѣшителька такъ и струями розливаесь по брудному столѣ. Народъ піяный, починаесь суперечка, а вôдтакъ и побились, здорово побились, такъ, що не оденъ и кôлька мѣсяцѣвъ вôдлежить въ шпитали. Отъ такъ читае нашъ чоловѣкъ газету, кроваву газету. Не скажемо, щобы не було у насъ честныхъ, тверезыхъ, грамотныхъ людей. Суть вже и навѣть велике число у насъ такихъ людей, котрй въ нѣчôмъ не уступають интеллиґентнымъ Американцямъ.

Отсе въ коротцѣ причины, чому нашъ чоловѣкъ не читае газеты и тй причины походять зъ его таки вины. Але мы въ горѣ поставили пытане, чи не винна и сама газета? Газета мусить вôдповѣдати степеневи образованя, интересамъ, вымаганямъ и потребамъ своихъ читателѣвъ. Взагалѣ: она повинна бути неначе шкôльною читанкою для дитины, котра знаходить въ тôй читанцѣ богато для себе цѣкавого и научного. Конечно газета повинна бути такою. Щобъ газета була добра, цѣкава, поучаюча, то потреба конечно, щобъ люде, що еи читають платили точно за ню, щобъ можна газету удержати, а друге, що дуже важне, щобъ спомагали еи и морально. А то якъ морально? Та такъ, щобъ зъ кождого мѣсця, де жиють нашй люде, оденъ письменный чоловѣкъ списувавъ що тыжня: якъ тамъ робота йде, якъ люде жиють, кôлько людей прійшло зъ краю, колько вôдôйшло до краю — зъ вôдки прійшли, або де, до якого села вернули? кôлько въ братствѣ лодей, яка церковь и т. д. Якбы такъ намъ що тыжня присылали люде дописы, тогды могли-бы мы подати вѣрный образъ житя нашихъ людей въ Америцѣ. Якбы якъ найбôльше людей читало нашу газету, тобъ мы еи розширили — побôльшили и булобы що цѣкавого читати. Новины Американьскй, мы маемо въ газетахъ американьскихъ, о нихъ не трудно, але намъ треба передовсѣмъ такихъ новинъ, котрй вôдносять ся до житя нашихъ рускихъ людей. Еслижь будемо себе вспôльно вспомагали, то певно и бôльше людей буде читати газету, а она буде така, що мусить ся еи перечитати.

СПРАВЫ СОЮЗА.

Приступили слѣдуючй новй члены:

ELMIRA, N. Y.

		Число въ гол. книзѣ:
1.	Лепакъ Петро	258
2.	Мовчанъ Кузьма	258
3.	Пероганичь Лешко	259
4.	Шопа Данько	259
5.	Мороховичь Михаилъ	260
6.	Тарбай Ваньо	260
7.	Тима Андрей	261
8.	Варіянъ Кузьма	261
9.	Варіянъ Андрей	262
10.	Козякъ Илько	262
	MT. CARMEL, PA.	
11.	Решетаръ Иванъ	263

Несторъ Дмитрôвъ
секретарь.

Торжественне посвященне церкви въ Піттсбургъ, Па.

Хто не бувъ участникомъ сего великого свята, той не въ силѣ представити собѣ навѣть въ приближеню того величного торжества, яке вôдбуло ся минувшои недѣлѣ 22. с. м. въ Піттсбургу. Нашй Братя въ Піттсбургу довершили великого дѣла. Они побудовали величаву святыню, таку святыню, якои здаесь другои руской въ Америцѣ нема.

Въ Суботу 21. с. м. вôдбувъ ся вечерокъ музикально-деклямаційный и аматорске представлене заходами О. Т. Обушкевича зъ Олифанту. (Про ту точку торжества помѣстимо обширнѣйше въ слѣдуючôмъ числѣ „Свободы“.)

Вже въ Суботу пôдъ вечерь громадились численнй тлумы цѣкавого народу около церкви придивляючись украшенямъ, въ якй убрано церковь. Въ Недѣлю рано около 10 г. зôбрались рускй братства зъ бандами, уставились всѣ въ порядку коло церкви чекаючи на дальшй росказы. Маршалки на коняхъ, а було ихъ 4 на передѣ, за ними банда, вôдтакъ Братства зô своими прапорами рушили всѣ ажь на дворець, щобъ повитати постороннй Братства, котрй навѣть зъ далекихъ сторôнъ були поприѣзджали. Коли получились всѣ Братства разомъ и вырушили походомъ зъ дворця до церкви, представлявъ походъ справдѣ величавый, импонуючій видъ. Маршалки на коняхъ, сотки народу зъ вôдзнаками, кôлька бандъ, що безупину на перемѣну приграваои маршѣ, звабили тысячѣ цѣкавого народу, котрый збитою масою товаришивъ походови ажь до церкви. Старшина Братствъ и богато другихъ виднѣйшихъ гостей, заняли мѣсця въ церквѣ, а 6. мущинъ, поубираныхъ, якъ енералы уставились въ пôвколѣ коло тетраподу. О г. ½12 почалось благословеніе церкви, котрого довершивъ Впр. О. Обушкевичь. Вôдтакъ слѣдувала Служба Божа зъ діяконами. Службу Божу спѣвавъ О. Н. Стефановичь, а діяконовали ОО. Констанкевичь и Дмитрôвъ. Проповѣдь выголосивъ О. Стефановичь. — Добре обдумана проповѣдь, выголошена зъ великою вервою и вродженою проповѣдникови красорѣчивостію, зробила на присутныхъ велике вражѣне.

Хоръ спѣвакôвъ зъ Олифанту пôдъ управою О. Обушкевича спѣвавъ поправно и доповнявъ цѣлôсть, якои конечно було для целебранса и діяконôвъ. Нашому прекрасному обрядови приглядались зъ великою цѣкавостію Американцѣ, а якъ опосля говорили, що такъ красныхъ напѣвôвъ церковныхъ не чули въ нѣякôмъ обрядѣ.

По скôнченой Сл. Божой представивъ О. Констанкевичъ людямъ нового пароха въ особѣ О. Н. Стефановича, котрый на просьбу парохіянъ обнявъ парохію въ Піттсбургу. Вôдтакъ удались гостѣ зъ Олифанту и другй на обѣдъ, а всѣ Братства засѣли въ просторой сали коло церкви на перекуску. Депутація Выдѣлу „Союза„ О. Констанкевичъ, О. Дмитрôвъ и касіеръ п. Ю. Хилякъ заняли почетне мѣсце мѣжь Братствами и вôдповѣдно до зазначеной точки въ програмѣ выголосивъ секретарь „Союза“ О. Несторъ Дмитрôвъ до зôбраныхъ бесѣду привѣтну вôдъ товариства „Союзъ“ — Сотки народу зъ великою увагою выслухали рѣчи, котру бесѣдникъ выголосивъ зъ великимъ жаромъ. При словахъ бесѣдника: „Мы не рабы, мы сыны славнои Рускои Матери, мы горожане вольнои Америки“ вчинивъ ся такій крикъ одобреня, що здавалось, що стѣны салѣ розвалять ся. А що бесѣда секретаря „Союза“ зробила велике вражѣне на присутныхъ то доказомъ того, що депутаціи Братствъ приходили по черзѣ дяковати бесѣдникови за слово.

(Дальше буде).

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“ Printing Office
144 S. Franklin, str,
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Вcѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячѝ приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

ОГОЛОШЕНЬЕ.

Єсли бы кто знавъ, где перебуває мôй мужь ИЛЬКО РЫДЗАНИЧЬ, родомъ зъ Мохначки, въ Галичинѣ котрый еще передъ 8 роками мене оставивъ и до Америки вôдѣхавъ, най буде ласкавъ повѣдомити мене о мѣсци его перебуваня на слѣдуючу адресу:

Domka Cimbalak - Rydzanicz
E. 87 str. № 208 Near 3-th Av
NEW-YORK, CITY

Оголошенє.

Єслибъ кто знавъ о мѣсци перебуваня СЕКЕЛЫ, котрый вѣроятно перебуває въ Colorado, а которого глядає его жена Юлія Секела, нехай подасть ласкаво его адресу до Редакціи „Свободы“.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Edwarsdale, Pa.

Робота у насъ иде досыть слабо. Натеперь опишу Вамъ пожите нашихъ Братôвъ, що проживають въ тôй околици. Правду сказавши, нашѝ Братя, що проживають въ Спол. Державахъ, зробили до теперь красный поступъ и суть переконанѝ, що намъ школа конечно потрѣбна.

И переконали ся, що тіи краснѝ засады въ Америцѣ, та воля, независимôсть и непôдлеглôсть, становлять чоловѣка, одже повиннѝ они пôсля нихъ жити и поступати. Але пытаемо ся Васъ Братя Русины, зъ Галичины, такъ и зъ Угорщины, чи держимо ся мы тыхъ красныхъ засадъ? Де тамъ, най ся никому и не снить. А чому? Що за причина? Причина сему така, що нашѝ Братя легковѣрнѝ, и послухають якого-небудь баламута. И такъ, якъ давно були нѣґры спродаванѝ, такъ теперь нашихъ рускихъ Братôвъ продають и обманюють жиды.

Если ся трафить, що нашь Русинъ мае якій бізнесъ сторовый, або готельовый, то сохрани Боже, щобы они до свого прійшли и его пôдперали, та щобъ зô своимъ замлякомъ въ своей материньскôй бесѣдѣ розговорились. О! того они не зроблять, бо у нихъ така манера, кажуть, що свôй чоловѣкъ, не добрый. А радше у чужого беруть, якъ у свого. А про що? Протое, бо Русины суть легковѣрнѝ и такъ дадуть ся обманити жидамъ, полякамъ и зеленымъ Айришамъ; понеже жидъ дасть Glas of whiskey одинъ и другій, а часомъ и бôльше. А нашь чоловѣкъ, якъ залѣе свою мозґовницю, то вôддае ся зъ цѣлымъ одушевленемъ жидови, котрый зъ него послѣдню рубашку зôдре. А на свого брата Русина, котрый ему ретельно продае, то на него забувае. И до того часу купуе у жида, поки жидъ зъ него всьо не выссе. А якъ жидъ видить, що вже нема зъ него що дерти, то го напаскудить и за дверѣ выкине, а часомъ и до дѣры засадить. Така-то любовь и сполучене помѣжь нашими Братами Рускими.

Братя Рускѝ! Покиньмо ту натуру, подаймо собѣ руки и то братнѝ руки. Спомагаймо оденъ другого, якъ и другѝ народы роблять. А тогды свѣтъ и люде узнають, що мы не остатній нарôдъ. И въ той часъ покажемо свѣтови, що мы рускій нарôдъ, славный, честный, добрый, здôбный нарôдъ!

Надѣю ся, що мои рядки ввойдуть вамъ въ глубину серця и пôсля нихъ поступати будете, а на нашихъ Братей бізнесістôвъ не забудете!

Вашь щирожичливый землякъ Я. Р.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

— Сумна вѣсть доходить насъ и дѣлимо ся нею зъ нашими Вп. Читателями:

†

ТЕОФІЛЬ БЕРЕЖНИЦКІЙ

радникъ высшого суду краевого у Львовѣ, бувшій посолъ до сойму и членъ выдѣлу краевого, президентъ управляючои рады товариства „Днѣстеръ“, голова товариства „Руска Бесѣда“ у Львовѣ, членъ многихъ товариствъ рускихъ — загально поважаный и любленый мужъ незвычайнои чесноты и доброты серця, щирый патріотъ рускій — упокоивъ ся 30 серпня зъ полудня въ Дорѣ въ наслѣдокъ недуги серця на котру запавъ ще въ зимѣ сего року.

Земля Покôйному перомъ и вѣчная память!

— Рускѝ вечерницѣ въ Римѣ. Зъ нагоды приѣзду Русинôвъ до Риму въ осени лагодить ся въ колеґіи св. Атанасія окрôмъ принятя „животного“ ще й т. зв. академія — по нашому вечерницѣ. Они не такъ для Русинôвъ якъ для Италіянцѣвъ; Русины будуть гостити Итальянцѣвъ въ своей хатѣ. Проґрама мѣшана итальяньска — а спѣвы рускѝ и мабуть одинъ итальяньскій. Буде на вечерницяхъ богато итальяньского духовеньства, монсіньоры, епископы, а навѣть одинъ чи двохъ кардиналôвъ. Будуть владики нашѝ и участники подорожи. Промову мае выголосити по италіяньски богословъ Д.

— Зъ Америки прійшла вѣсть, що тамъ померъ якійсь Галичанинъ Гостковскій и полишивъ кількаміліоновый маєтокъ. Зъ причины, що не полишивъ нѣ дѣтей, то вынайдено, що якась родина Козьоровскихъ мае достати ту спадщину. Въ Кутахъ жиють шевцѣ Козьоровскѝ, а тутешнѝ лихварѣ заразъ таки зачали годити ся за ихъ спадщину. Шевцѣ Козьоровскѝ нѣчого не знали о тôй цѣлôй исторіи и продавали „свою спадщину“. Жиды давали за кождыхъ 20.000 зр. — пятку! Але шевцѣ на дешевый „ґешефтъ“ не пристали. Зачали ся торги, ну, и вкôнци пôшла цѣна спадщины въ гору. Заключено формальнѝ контракты у нотаря Лушпиньского и славный на цѣлу Гуцульщину богачь Еґерманъ зъ Косова купивъ велику часть тои спадщины, бо заплативъ ажь 1.200 зр. Але жиды купували кота въ мѣшку, бо показало ся, що въ цѣлôй истеріи о спадщинѣ для Козьоровскихъ не було нѣ одного слова правды. Шевцѣ Козьоровскѝ заробили на тôй американьскôй байцѣ три до чотири тысячѣ зр. а лихварѣ нехотячи звернули несовѣстно зароблений грошь. Сей фактъ свѣдчить знову о тôмъ, якъ безсовѣстно американьскѝ адвокаты полюють на темноту въ народѣ. Пускають въ ґазеты (давнѣйше въ анґлійскѝ и францускѝ, а теперь вже въ вѣденьскѝ и галицкѝ) фальшивѝ вѣсти о спадщинахъ, беруть потôмъ грошѣ за „заступство“ спадкоємцѣвъ, котрыхъ завсѣгды зголошує ся безлѣчь, а вкôнци показує ся, що то все лишь американьска выдумка.

— Холера въ Галичинѣ. Про холеру въ Тернополи подае Gazeta Narodowa такѝ дальшѝ вѣсти: Експонованый въ Тернополи лѣкарь намѣстництва д-ръ Баржицкій, розслѣдивши воду рѣки Серету и тамошного ставу, найшовъ въ нѣй мікробы холеричнѝ. Позаякъ нарôдъ бѣдный, котрый мешкае въ сѣй дѣльници мѣста, внаслѣдокъ браку керниць на такъ званôй гребли, уживае воды зъ рѣки и ставу, выдало староство вôдозву, щобы сеи воды до питя не уживано. Вô второкъ 27 серпня не було нѣодного случаю холеры а дня 28 въ середу занедужала одна особа середъ обявôвъ холеричныхъ. Также и въ Збаражи, якъ пишуть до Przeglad-у, захорувавъ и умеръ середъ обявôвъ холеричныхъ одинъ жидъ, котрый передъ кôлькома днями повернувъ зъ россійского мѣсточка Колодна. Выделеґованый намѣстництвомъ д-ръ Баржицкій изолювавъ родину помершого жида, велѣвъ мѣсто дезинфекціонувати и зарядивъ всякѝ средства осторожности. Въ мѣстѣ завязавъ ся комітетъ ратунковый. Мѣсто подѣлено на дѣльницѣ, установлено опѣкунôвъ, котрѝ збирають складки и роздають для бѣдныхъ безплатно чай.

Минувшого мѣсяця захоровало на холеру въ Тернополи 9 осôбъ; зъ тыхъ 5 умерло, 2 выздоровѣли, а въ опѣцѣ лѣкарскôй зôстаєсь 5 осôбъ. Зъ вынимкою Тернополя не сконстатовано въ нѣякôй иншôй мѣсцевости въ Галичинѣ холеры азійскои. Холера въ Тернополи (якъ зъ вôдтамъ доходять вѣсти) що день ширшае. Хоруючѝ по бôльшôй части довго не мучать ся, бо смерть атакуе скоро. Дня 3-ого с. м. померла жидôвка и робôтникъ занятый при апаратѣ дезинфекційнôмъ. Жиды дуже перепоханѝ холерою та уживають всѣлякихъ пересудôвъ, щобы повздержати ширенье слабости. Оногды выслали малу депутацію до рабина въ Бѣлôмъ камени коло Золочева, що бы той допомôгъ имъ въ нещастю. Чудотворець давъ имъ таку раду: „Зробѣть — сказавъ вôнъ — весѣля молодôй а бѣднôй парѣ на окописку а холера мусить перепасти“. Та й дѣйстно послухали жиды рабина, а въ цѣлôмъ мѣстѣ не найшло ся и однои власти щобы перешкодила тымъ орґіямъ, якѝ вôдбували ся на окописку. Цѣлый день збирано складки на жидôвскôмъ передмѣстю для бѣднои жидôвскои пары, котра рѣшила ся на весѣля на окописку. Вечеромъ о годинѣ 6-ôй удали ся великѝ масы найбѣднѣйшихъ жидôвъ, котрѝ свято вѣрять въ успѣшнôсть рабіна рады противъ холеры. Въ мешканю грабаря ждала вже въ товариствѣ своякôвъ и знакомыхъ молода пара. Вôнъ зъ фаху водоносъ Исаакъ Штайзель родомъ зъ Буська а она служниця Несі Клесмаръ родомъ зъ Микулинець. Прийшовъ и рабінъ, тягне пôдъ „хіпе“, але „кале“ не дурна йти, доки не одержала 50 зр. вѣна. Тымчасомъ двотысячна товпа залягла окописко зъ крикомъ та зойкомъ. Не зважали на гробы, на мѣсце вѣчного вôдпочинку. Щобы заняти добре становиско, зъ котрого выгôдно можна було придивити ся обрядови вѣнчаня, товпа безъ милосердя ломила баріеры, корчѣ та молодѝ дерева и лѣзла на вершки памятникôвъ. Вѣнчанье вôдбуло ся на вôльнôмъ мѣсци коло гробôвця батька тамошного рабіна середъ звукôвъ охочои музики. Жидôвня скакала, танцювала, плескала въ долонѣ та кричала, йойкала, плакала, смѣялась такъ, що цѣкавымъ приглядачамъ представилось на тôмъ мѣсци пекло, зъ котрого голосы лунали гень-гень далеко въ мѣсто. Хлопцѣ малѝ розносили тамъ тѣста и воду содову. Коли всѣ выйшли зъ окописка, зъявивъ ся тамъ урядникъ староства въ асистенціи кôлькохъ жандармôвъ, але заставши вже опорожнене мѣсце вернувъ до мѣста. До 12-ои годины въ ночи обводжено молоду пару жидôвскими улицями и ринкомъ при звукахъ цимбалôвъ та бубнôвъ и середъ крикôвъ, зойкôвъ та біятики. Доперва по пôвночи розôгнала жандармерія веселу юрбу. „Дѣло“ ч. 189

Михаилъ Бережаньскій, молодець лѣтъ 24 хотѣвбы оженити ся зъ рускою дѣвчиною. Дѣвчина здорова и мôцна, може мати 20 лѣтъ, або меньше, най напише листъ и вышле свою фотографію на адресу:

Mr. M. Berezansky
806 2-nd Str.
SOUTH BETLEHEM, PA.

„SCHÖN SCHREIBEN".

Конець.

Перш́ій, на которого накинула его зла доля, бувъ якійсь маленькій, слабонькій и дуже заляканый школярикъ. Онъ весь въ потѣ, нагнувшись надъ скрипторою працювавъ зо всеи силы, щобы вдержати перо въ дрожачихъ пальцяхъ и що хвиля позиравъ на таблицю, стараючись выводити на папери такі самі кручки, гачки та ковбасы, які вывела вправна економска рука на таблици. Та ба, рука его дрожала, кручки, гачки та ковбасы выходили ломані, нерôвні. — навѣть перо непослушне що хвилѣ крутило ся въ его пальцяхъ, скрипѣло, порскало, немовь гнѣвало ся чогось и бажало якъ найшвидше зъ нихъ выдобути ся.

Валько ставъ надъ нимъ, мовь катъ надъ душею и злобно всмѣхаючись, не кажучи и слова почавъ приглядати ся его роботѣ. Бѣдный хлопецъ прочувъ лихо и до решты стративъ всяку власть надъ своею рукою и надъ непослушнымъ перомъ.

— То ты такъ пишешь? процѣдивъ звольна Валько, але тымъ швидше свиснула въ воздусѣ его тростина и оперезала змією плечѣ бѣдного хлопця.

— Ой-йой-йой! заверещавъ онъ, але сей часъ утихъ, стрѣтивши грôзный, гадючій поглядъ учителя.

— Ты не умѣешь лѣпше писати? пытавъ Валько.

— Умѣю, умѣю!... лепотѣвъ хлопецъ, самъ не знаючи, що лепоче.

Учитель-економъ може и справдѣ вѣривъ, що хлопецъ умѣе лѣпше писати и що только на збытки ему силуе ся писати погано, чи може зъ великои любови до его тростинки.

— Ну, то уважай же! — и Валько пôшовъ далѣ, не переконавши ся, які сманенні плоды принесла его досадна наука. Впрочѣмъ ему и не ходило о ті плоды, — онъ теперь бувъ только економомъ и больше нѣчимъ. Очи его вже звернули ся въ другій бôкъ и въ другôмъ кутѣ клясы выглядѣли иншу жертву. Тамъ сидѣвъ жидокъ, который по старинной привычцѣ своего роду писавъ въ задгузь, силуючи ся выводити Валькові выкрутасы одъ правои до лѣвои руки, одъ конця строчки до початку. Одну строчку онъ уже совершивъ такимъ способомъ и саме розпочавъ другу одъ словъ „сот" „Б о г а з к сир". Написана, готова вже строчка выглядала яко тако, але нова, неготова еще, зачата одъ конця вколола Валька въ очи.

— А ты якъ пишешь, Мойши? закричавъ онъ прискакуючи до жидка.

Валько всѣхъ жидкôвъ въ клясѣ кликавъ Мойши, — хиба що се були сыны богатыхъ мѣйскихъ „тузовъ", передъ котрыми онъ мавъ великій респектъ. Жидокъ, на прозвище Іонасъ Туртельтавбъ, почувши той выкрикъ и побачивши надскакуючого ворога, знитивъ ся и скуливъ ся якъ слимакъ въ своей халабудцѣ, и переставъ писати.

— Ха, ха, ха! реготавъ ся Валько, призираючись жидковому писаню.

— Пане профессоръ... зачавъ жидокъ и запявъ ся.

— Ходи сюда!

И не чекаючи, ажь Іонка выйде зъ лавки, взявъ его за ухо и потягъ на середину.

На видъ бѣдного Іонки, скуленого тремтячого и заслиненого зо страху, вся кляса голосно зареготала ся, хоть всякій и собѣ тремтѣвъ та кули въ ся. Але така вже сила тираньского притиску, що досить тиранови усмѣхнути ся, а всѣ стоячі пôдъ его гнетомъ будутъ реготати ся, безъ взгляду на те, що регочуть ся именно самі надъ своею недолею.

— Ходи до таблицѣ! Ану, пиши!

Валько змазавъ власною рукою часть свого письма и втиснувъ жидкови крейду въ руку. Жидокъ почавъ писати своимъ звычаемъ, въ задгузь. На ново зареготала ся кляса, усмѣхнувъ ся Валько, але сейчасъ заворсило ся его лице, онъ обернувъ ся до послѣдной лавки, де сидѣли самі найбольші и найдужші хлопы, и крикнувъ:

— Ану, дайте но ему!

Жидокъ затремтѣвъ цѣлымъ тѣломъ и залебонѣвъ щось, але швидко прискочили до него два товаришѣ-посѣпаки, и повели на градусъ. Тихо стало въ клясѣ. Замѣсть смѣху блѣдость выступила на всѣхъ лицяхъ, — только болѣзный верескъ Іонки розлягавъ ся посередъ мурованыхъ стѣнъ василіяньского монастыря.

— Досыть зъ него! сказавъ Валько, и Іонка хлипаючи пôшовъ на свое мѣсце.

Сповнивши се высоко педагогичне дѣло, Валько почавъ знова свôй обхôдъ по клясѣ и знова роздали ся удары его тростинки по плечахъ та по рукахъ бѣдныхъ хлощѣвъ.

Яке враженѣ зробила цѣла тота наука на Мирона, сего и сказати годѣ. Онъ разъ въ разъ дрожавъ, мовь въ лихоманцѣ, — ему шумѣло въ ушехъ и крутило ся въ очехъ, мовь середъ бурѣ. Ему такъ и мерещило ся, що и его не мине тота буря, що каждый ударъ страшного учителя паде на него. Написані слова въ строчки скакали передъ его очима, надували ся и перепутували ся, выглядали ще поганѣйше, нѣжь були на дѣлѣ. Онъ и самъ не знавъ, коли переставъ писати, — сѣра паволока стала передъ его очима.

— То такъ ты пишешь? гукнувъ Валько надъ его головою.

Миронъ стрепенувъ ся, хопивъ за перо, талапнувъ нимъ въ чернило и поволѣкъ по паперѣ, мовь тура за роги.

— Чи ты не знаешь якъ перо держати?

— Н-не знаю! прошепотѣвъ Миронъ.

— Що? ревнувъ Валько. — Я тобѣ не показувавъ уже десять разъ не разъ?...

Миронъ зачудуваний очі устремивъ въ розлючене Валькове лице. Але замѣсть одповѣди Валько стиснутымъ кулакомъ ударивъ хлопця. Малый Миронъ, мовь косою пôдтятый, поваливъ ся на лавку, а зъ лавки на пôдлогу. Кровь обôлляла его лице.

— Подоймѣтъ его! крикнувъ Валько. Зъ задной лавки прискочили два, — ті самі, що передъ хвилею парили Іонку, и пôдняли зомлѣлого Мирона. Его голова не держала ся на вязахъ и хилялась до долу, мовь у мерця.

— Бѣжить по воду! — командувавъ далѣ Валько и ще разъ поглянувъ на Мирона.

— То що за хлопець? — спытавъ онъ.

— Миронъ — одповѣвъ „ц е н з о р ъ" — найстаршій вѣкомъ и найдужшій силою въ клясѣ, которого отцове настановили наставникомъ въ клясѣ.

— Що за оденъ? пытавъ далѣ Валько.

— Одного хлопа сынъ зъ Н.....

— Хлопскій сынъ! Тьфу, якого бѣса тымъ хлопамъ пхати ся сюда! проворкотѣвъ Валько. У него одлягло одъ серця. Онъ зачавъ бувъ троха побоювати ся свого учинку, але хлопскій сынъ, — значить ся, можна его бити и зобижати, якъ хочешь, — нѣкто за хлопскимъ сыномъ не упомне ся!

Валько не похибивъ ся въ своей рахубѣ. Нѣкто не упомнувъ ся за хлопскимъ сыномъ. Нелюдскій поступокъ учителя-економа уйшовъ ему гладко, такъ якъ и многі его нелюдскі поступки. Только въ серци хлопского сына онъ не пôшовъ гладко, а ставъ ся першимъ насѣнемъ обурення, погорды и вѣчнои вражды противъ всякого насиля, противъ всякого неволеня та тиранства.

Миронъ.

НОВИНКИ.

— До „Daily News" телеграфують зъ Берлина, що тамъ ходятъ вѣсти, якбы мавъ паровець вразъ зъ 150 подорожными затопити ся. Якъ паровець называвъ ся и де бы мавъ затопити ся о томъ нѣчого не згадуе.

— Британьскій корабель „Hartl field" запаливъ ся на мори и згорѣвъ до тла. Залога завчасу опустила корабель и уратовавъ ихъ другій корабель, только 9 людей зъ залоги згинули въ фаляхъ морскихъ.

— Д-ръ Йосифъ Олеськовъ, по цѣломѣсячной студіи въ Канадѣ — приѣде тыми днями до Пенсельваніи, а такожь вôдвѣдае нашу Редакцію.

ВСЯЧИНА.

— Цигара румуньскі не вôдзначають ся, якъ видно добротою, если одна газета въ Букарештѣ, подае слѣдуючі приписы, які належить заховати, при куреню румуньского цигара:

1) Хочешь закурити цигаро, то мусишь напередъ забезпечити свое житє въ якомсь товариствѣ асекураційномъ.

2) Передъ закуреньомъ цигара переглянь добре, що въ серединѣ его знаходить ся, чи не ма тамъ случайно волося коньского, кусниковъ скôры, ябо щетины.

3) Если цигаро занадто вохке, то можешь тую вохкость якимъ небудь валкомъ вôдъ тѣста выдусити.

4) Для выкуреня цигара, выбери собѣ таке мѣсце, на котромъ-бы на около на цѣлу милю не було ани одного чоловѣка.

5) Забери съ собою лѣкаря и домову аптику.

6) Не выберай меже цигарами ани ясного, ани темного кольору, бо оба гатунки суть одного смаку, — и одной вартости....

Бѣдни ті люде, котрі мусять такі цигара курити.

— Найбольша америк. газета, а може найбольша на цѣлый свѣтъ, ню-йорскій „World" зазначуе, що слѣдуючі люде суть найбогатші на цѣломъ свѣтѣ:

Li Chung Chang	$500.000.000
I. D. Rockfeller	$180.000.000
The Duke of Westminster	$100.000.000
Col North	$100.000.000
Cor. Vanderbilt	$100.000.000
Woh Qua	$100.000.000

— Фонографъ заступивъ священника. Недавно ховали дитину въ Gravesand, Long Island. Мати зажадала священника на похоронъ своеи дитины, а якъ не можь було священника достати, казавъ спровадити предприемця похороновъ фонографъ, котрый не только вôдспѣвавъ цѣлый похоронъ, але навѣть выголосивъ знамениту бесѣду надгробну.

Пôсля справозданя департаменту рôльництва въ Вашингтонѣ такъ выпали сегорôчні жнива:

Въ Минесотѣ пшеница не дописала. Въ пôвнôчной и полудневôй Дакотѣ пшениця троха лѣпша, такъ само и въ штатѣ Вашингтонъ.

Въ Калифорніи, въ краинѣ золота, не можь сего року сподѣватись доброго выдатку пшеницѣ.

Найгôрше стоять жнива вôвса въ Канзасъ. Коли въ другихъ статахъ, якъ Illinois, Michigan, Indiana выносить процентъ продукту 63, 66, 69 то въ Канзасъ заледви 52 проц.

Взагалѣ сего року въ Америцѣ пôвн. не дуже жнива дописали.

ОДОЗВА.

БРАТЯ РУСИНЫ!

Удаемось до Васъ зô святою просьбою. Мы порѣшили будувати у себе святыню, нашу святу руску церковь, ту твердиню, котра забеспечае намъ нашу вѣру и нашу народность на чужой земли. Насъ ту не богато, а будова церкви, якъ вы сами знаете, великой сумы коштуе. Для того пукаемо до нашихъ рускихъ, щирыхъ сердецъ, щобъ схотѣли насъ запомогчи, щобъ схотѣли скинутись по кôлька центôвъ на ту высоку цѣль, и зôбрані грошѣ переслати на адресу:

Peter Lepak
811 Canal Str.
ELMIRA, N. Y.

Уповажнені коллекторы на церковь въ Elmira, N. Y. суть слѣдуючі:

Петро Лепакъ, Кузьма Мовчанъ, Иванъ Курила, Гнатко Симеонъ.

Передовсѣмъ вôдзываемось до нашихъ Вcч. оо. Духовныхъ, якъ такожь и до всѣхъ нашихъ честныхъ Братей, щобъ не опустили людей, котрі будуть збирати офеоы на домъ Божій въ Elmira.

Вôдъ нашого старого кобзаря зеленои Буковины, одержали мы слѣдуючій стишокъ:

До васъ я братя шлю вѣтрами,
И синьокрылими орлами
Мой поклонъ!
Лишь роднымъ, своимъ дорожѣте,
По руски Богу ся молѣте,
Молитва руска щетъ, заграда
А ворогамъ смерть и заглада.

До васъ я братя шлю поклоны
Сли хмары пустятся въ взлогоны
Й мой привѣтъ!
Лишь молю васъ надъ все любѣте
Родиму мову, ваши дѣти
Учѣть по руски щебетати,
И руску думку заспѣвати!

До васъ я братя шлю поклоны
Сли пнутся зъ моей груди стогны
Й мой привѣтъ!
Лишь прошу васъ надъ все плекайте
Звычай отцевскій и все дбайте,
Щобъ свое лавромъ зеленѣло,
Не схло, не вяло, не марнѣло!

Сли тутъ збиваемъ пуґарями,
До васъ я братя шлю думками
Мой поклонъ!
Весели будьте и здорови
Якъ кучерявый дубъ въ дубровѣ,
Якъ той барвѣнокъ процвѣтайте
И братей — насъ не забувайте!

Данило Млака.

ПОДЯКА

Не можу сердечно не подяковати, вôдъ имени нашои церкви въ Ansonia, Conn. Впр. о. Евтихію Я. Балановичови въ New York City за щедрый даръ для нашои церкви именно: много образôвъ, прекрасный процесіональный крестъ, хоруговь, Евангеліе въ золотôй оправѣ, золоту чашу, новŷ ризы, срѣбный ручный крестъ и всѣ церковнŷ книги. Якъ также складаемо сердечну подяку за те, що згаданый Впр. о. або самъ, або зъ ихъ препорученя другій священникъ посѣщають насъ що-другу недѣлю. Еще разъ на тôмъ мѣсци складаемо щиро-руске „Спаси Богъ".

За раду церковну:
Осифъ Вархоликъ.

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ лютерію не грайте, тôлько грôшъ щадѣть

Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скинтесь по центови Се не забувайте! . . . Буде зъ васъ.